

2010-02-25

R E M I S S V A R

Justitiedepartementet

FI Dnr 09-12540

103 33 STOCKHOLM

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Yttrande över departementspromemorian Ny konsumentkreditlag (Ds 2009:67)

(Ju 2009/10522/L2)

Sammanfattning

Finansinspektionen ser positivt på en modernisering av konsumentkreditlagen och en ytterligare anpassning till ett europeisk gemensamt regelverk.

När det gäller sms-lån och andra snabb lån innebär förslaget till ändrade regler att någon form av kreditprövning alltid ska göras samt att konsumenten ska få mer information. Detta bör innebära en förbättring av de skuldsättningsproblem som sms-lån och andra snabb lån medför. Men för att reglerna ska ge ordentlig effekt krävs också en effektiv tillsyn. Finansinspektionen anser inte att reglerna medger detta.

Finansinspektionen efterfrågar också en tydligare uppdelning av ansvaret mellan Konsumentverket och Finansinspektionen.

Finansinspektionens synpunkter

Finansinspektionen lämnar följande synpunkter:

Kreditprövning

De åtgärder som vidtas för att komma tillrätta med problemen med sms-lån och andra snabb lån är bl.a. att kreditprövning alltid ska göras, dvs något undantag för mindre krediter kommer inte längre att finnas.

Såsom regeln är utformad är den inte tillräckligt tydlig för att komma tillrätta med problemen. Det är enligt förslaget möjligt att grunda kreditprövningen endast på upplysningar från konsumenten. Finansinspektionen anser att detta kan leda till att kreditgivaren anser sig ha fullgjort sin kreditprövning genom att fråga konsumenten.

Finansinspektionen anser att en fullständig kreditprövning kräver information från en kombination av källor. I promemorian (s 157) anges att de angivna källorna delvis är överlappande. Finansinspektionen anser därför att lagtexten måste förtydligas så att prövningen ska grundas på alla de angivna källorna, genom att ordet *eller* ersätts med ordet *och*.

Marknadsföring och information

Av reglerna om information framgår att en mindre omfattande informationsinsats kan göras om avtalet ingås på distans. Detta kan enligt Finansinspektionens uppfattning öppna för fortsatta problem med sms-lån och snabbblån.

Tillsyn

En innebörd av den nya konsumentkreditlagen är att den verksamhet som t.ex. snabblåneföretagen bedriver kommer att kunna granskas i större utsträckning, exempelvis i kreditprövningssammanhang. Den utökade tillsynen av nämnda företag är också något som Finansinspektionen välkomnar.

Finansinspektionen anser dock att - i syfte att säkerställa en effektiv tillsyn av konsumentkreditlagen - uppdelningen av tillsynsansvaret mellan Konsumentverket och Finansinspektionen måste tydliggöras.

Myndigheternas respektive möjligheter att ge ut föreskrifter på området bör också anges.

Utredningen ger (s 121) intryck av att Konsumentverket och Finansinspektionen har motsvarande möjligheter att ingripa mot bolag som står under respektive myndighets tillsyn. Det är inte Finansinspektionens uppfattning, och förordar att Konsumentverket ges samma möjligheter som Finansinspektionen har att ingripa mot bolag som bryter mot regelverket.

De företag som enbart ägnar sig åt att lämna eller förmedla kredit ska registrera sig hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet. En sådan registrering ger inte några legala möjligheter för Finansinspektionen att genom tillsyn säkerställa att konsumentkreditlagen efterlevs. Finansinspektionen har tidigare i olika sammanhang framfört att det är olyckligt att ett företag är registrerat hos myndigheten utan att det står under faktisk tillsyn av Finansinspektionen. Registreringen kan inge konsumenten en falsk trygghet. En översyn av regelverket inom detta område är därför nödvändig.

Ränta och avgifter

Reglerna om när räntesatsen får ändras till konsumentens nackdel har lyfts över från den tidigare konsumentkreditlagen utan förändringar. Lydelsen är inte tvingande, men den kan ändå ses som incitament för kreditgivaren att utforma villkoren i kreditavtalet i enlighet med bestämmelsen.

Finansinspektionen anser att bestämmelsen är onödig då kreditgivaren redan kan införa sådana bestämmelser i lånevillkoren enligt allmänna avtalsrättsliga

principer. Konsumenter som förbiser att bindningstiden går ut kan genom bestämmelsen bindas upp på en högre räntenivå under längre tidsintervall än vad konsumenten själv skulle ha valt. Om räntan stigit sedan förra bindningstillfället kan detta innebära en onödig kostnadsökning för konsumenten under längre tid.

Lagens bestämmelse bör enligt Finansinspektionen tas bort då den kan innebära att sådana villkor i större utsträckning än annars förs in i avtalen.

Ångerrätt och anknytande avtal

Ångerrätten ger kreditgivaren rätt att ta ut ränta men inte fulla avgifter för låntagare som utnyttjar ångerrätten. Detta kan ge de kreditgivare som idag tar ut höga avgifter anledning att frångå sina höga avgifter och istället låta kostnaden återspeglas genom höjd räntesättning. Finansinspektionen anser att det är positivt.

En negativ konsekvens är samtidigt att kreditgivare generellt kan komma att höja räntenivåerna för att täcka eventuella förluster av avgifter i och med att somliga konsumenter kan komma att utnyttja ångerrätten. Enligt direktivet saknas möjlighet för en näringsidkare att kräva att konsumenten på något sätt betalar för den del av krediten som tillhandahållits (t.ex. genom en högre ränta eller att konsumenten får stå för en del av uppläggningskostnaden). Det enda undantag som anges är för avgifter till den offentliga förvaltningen. Vilka avgifter som därmed åsyftas utvecklas inte i promemorian. Finansinspektionen anser därför att de kostnader som konsumenten respektive kreditgivaren ska stå för bör belysas tydligare.

Ångerrätten kan även komma att missbrukas genom att vissa låntagare söker kredit med längre löptid och en lägre ränta endast i syfte att nyttja krediten under en kort period, för att på så sätt undkomma den högre prissättning kortare krediter är förenade med.

I förslaget är det även otydligt i vilken utsträckning anknutna avtal omfattas av ångerrätten. I promemorian anges endast att regeln omfattar de situationer där det av kreditavtalet framgår att krediten är avsedd för köp av viss vara eller tjänst (s 109-110), men inte vilka möjligheter det finns för konsumenten att endast ångra en del av avtalet (exempelvis då avtalet består av både finansiering och köp). Finansinspektionen anser att detta bör förtydligas.

Kreditköp

Konsumentens möjlighet att rikta samma invändningar mot kreditgivaren som han eller hon kan göra mot sin motpart i köpeavtalet omfattar köp av alla slags tjänster som är finansierade genom ett kreditavtal (s 175). Begreppet tjänst är emellertid omfattande och Finansinspektionen anser att det bör tydliggöras vilken typ av tjänster som omfattas.

Ibland sker dessutom finansiell rådgivning, kreditgivning och investering i finansiella instrument vid samma tidpunkt (s.k. paketerade produkter). Enligt Finansinspektionen bör ansvarsfrågan i sådana situationer bör belysas tydligare.

Beslut om remissyttrandet har fattats av ställföreträdande generaldirektören efter föredragning av juristen Mathilda Stjernberg. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Charlotta Carlberg och finansinspektören Britt Ericsson deltagit.

Per Håkansson
Stf generaldirektör

Mathilda Stjernberg
Jurist